

ve střední Evropě v roce 1848. Dánské pojmání šlesvicko-holštýnského problému, prezentovaného většinou z německého pohledu, posluchačům přiblížil **Michael Bregnsbo** z Historického ústavu v Odense. Jednání v sekcích důstojně završil **Peter-Jörg Findeisen** z Ústavu státních věd univerzity v Sundsvallu poutavým výkladem o průběhu revoluce roku 1848 ve Švédsku.

Skvěle zorganizovaná kroměřížská mezinárodní konference, doprovázená bohatým kulturním programem (účastníci si mohli poslechnout vídeňské filharmoniky, přijat pozvání velvyslanců Rakouska, Slovenska, Maďarska a Polska na recepci, prohlédnout si výstavu k výročí sněmu, projít s průvodcem expozici v arcibiskupském zámku s cennou obrazárnou nebo navštívit arcibiskupské vinné sklepy), poskytla několika desítkám přítomných historiků a právníků příležitost konfrontovat své názory na dění před stopadesáti lety i na pozdější vývoj. Ostatním zájemcům o otázky moderní historie a o vývoj parlamentarismu ve střední Evropě může alespoň část prezentovaných poznatků přiblížit výše vzpomínaný, velmi reprezentativně pojatý konferenční sborník.

VÝVOJ ČESKOSLOVENSKÉHO PRÁVA 1945–1990

MEZINÁRODNÍ KONFERENCE, 8.–10. ZÁŘÍ 1998, PRAHA

LADISLAV VOJÁČEK

Ve dnech 8.–10. září 1998 uspořádal Ústav právních dějin při Právnické fakultě Univerzity Karlovy v rámci oslav 650. výročí založení pražské univerzity a pod záštitou rektora prof. JUDr. Karla Malého, DrSc. v pražském Karolinu mezinárodní konferenci „Vývoj československého práva 1945–1990“. Vedle českých účastníků se na jí prezentovali i právní historici ze Slovenska, Rakouska, Německa a Polska.

Konference svým způsobem završovala účast českých badatelů na velkém mezinárodním projektu Institutu Maxe Plancka ve Frankfurtu (tzv. frankfurtský projekt). Organizátoři ze SRN spolu s představiteli právnických fakult ze zemí bývalého sovětského bloku sestavili široký kolektiv právníků, historiků a archivářů z bývalých socialistických zemí, aby se v prvním nástinu pokusili zpracovat vývoj práva jednotlivých socialistických zemí v letech 1945–1990. Výsledkem paralelního snažení českých a slovenských autorů se stal více než osmisetstránkový čtvrtý díl práce „*Normdurchsetzung in osteuropischen Nachkriegsgesellschaften (1944–1989). Einführung in die Rechtsentwicklung mit Quellendokumentation*“. /Band 4: Tschechoslowakei (1944–1989). Hrsg. von H. Mohnhaupt und H.-A. Schönfeldt, Vittorio Klostermann, Frankfurt a. M., 1998/. Na něj také navazovaly příspěvky většiny českých účastníků konference. Pořadatelé předpokládají, že český překlad části čtvrtého dílu, kterou připravili pražští autoři, vyjde spolu s konferenčními příspěvky ve speciálním sborníku.

Konferenční jednání zahájil ředitel Ústavu právních dějin a rektor UK prof. K. Malý, který zvláště přivítal garanta frankfurtského projektu prof. D. Simona. V úvodním slovu upozornil na klíčové momenty ve vývoji poválečného práva a na nutnost zkoumat je v kontinuitě s meziválečným československým právem. Rokování postupně řídili prof. Karel Malý, prof. Peter Blaho a prof. Gerhard Lingelbach. První blok příspěvků soustřeďoval vystoupení věnovaná jednotlivým etapám

poválečného vývoje a procesů, které je charakterizovaly. **JUDr. Jan Kuklík** charakterizoval zákonodárnou činnost československých orgánů v Londýně. Zdůraznil souvislost válečného vývoje a poválečných opatření, připomenul i některé nerealizované návrhy prezidentských dekretů a konstatoval, že Košický vládní program určil dekretům prezidenta republiky jinou roli, než jim prezident původně přikládal. Z jiného úhlu se dekretální normotvorby prezidenta republiky dotkl **prof. Václav Pavlíček**. Současný spor o prezidentské dekrety označil za pokračování sporu mezi československým demokratickým právním řádem a nacistickým pojetím o to, co je vlastně právo, a kritizoval pojetí posudku dekretální činnosti prezidenta republiky, vypracovaného známým vídeňským profesorem Felixem Ermacorou. **Doc. Vladimír Kindl** a **JUDr. Jaromír Císař** ve společném příspěvku charakterizovali orgány, které v letech 1945–1989, resp. v letech 1945–1968 (V. Kindl) a 1969–1989 (J. Císař), vydávaly zákony, a jejich podíl na celkové normotvorbě. **Prof. Zdeněk Radvanovský** hovořil o právních, politických a společenských předpokladech osídlovacího procesu v letech 1945–1948 a popsal provádění konfiskací majetku Němců, Maďarů, zrádců a kolaborantů i průběh vlastního osídlování. S velmi zajímavým příspěvkem, věnovaným poválečným osudům pražských německých právníků, působících za Protektorátu na pražské německé právnícké fakultě, se prezentovala **PhDr. Alena Míšková**. **Doc. Karolína Adamová** vymezila a charakterizovala hlavní proudy ve vývoji československé právní vědy. V té souvislosti připoměla řadu známých i méně známých jmen právníků, jejichž práce u nás nemohly vycházet, a vyzvedla některé kvalitní práce vzniklé v rámci oficiální právní vědy. První blok příspěvků uzavřeli archiváři **doc. Jiří Šouša** a **PhDr. Petr Kreutz** cenným výkladem o současné organizaci archivů v České republice a o možnostech využití jejich fondů k poznání vývoje po roce 1945.

Do druhého bloku pořadatelé soustředili vystoupení věnovaná ústavnímu a správnímu vývoji v poválečném období. Zahájil jej **doc. Vladimír Mikule** nástinem vývoje československé státní správy a správního práva, v němž mj. hovořil o národních výborech, neexistenci správního soudnictví, správním řádu z roku 1967 a o zneužívání správních orgánů k represí vůči nepohodlným osobám. **PhDr. Zdeněk Šamberger** se zaměřil na problémy poválečných kodifikací a ústav, vznikajících s ohledem na odlišné právní prostředí na Slovensku a pramenící už z okolností vzniku republiky a jejího vývoje v letech 1918–1945. Slovenská účastnice konference **JUDr. Katarína Zavacká** hovořila o zakotvení všeobecné pracovní povinnosti v československém právním řádu. Bývalý učitel naší fakulty **doc. Pavel Mates** popsal vývoj disciplinárního práva veřejných zaměstnanců v poválečném období. Obraz ústavního zakotvení vztahu Čechů a Slováků v letech 1945–1948 v zrcadle slovenské právnícké a historické literatury se pokusil zachytit **doc. Ladislav Vojá-**

ček. Jednání o ústavním a správním vývoji zakončila další brněnská účastnice **prof. Marie Marečková** výkladem o integraci Moravy do československého a českého státu.

Poslední, čtvrtěční blok příspěvků tvořily ty, které autoři věnovali trestnímu a soukromému právu. Neplánovaně jej předčasně otevřel polský zástupce **prof. Andrzej Dziadzio**, když změnil téma svého vystoupení a už ve středu hovořil o československo–polské spolupráci při přípravě kodifikace rodinného práva na konci čtyřicátých let. Trestněprávním předpisům z roku 1961, jejich nejzávažnějším nedostatkům a připravované rekodifikaci trestního práva se v inspirativním příspěvku věnovala **prof. Dagmar Císařová**. Tématem vystoupení **doc. Ladislava Soukupa** byla příprava a realizace retribučních dekretů. Referující ukázal, že se na potřebě retribuční shodovaly všechny složky odboje, pojímaly ji však odlišně. **Doc. Jan Dvořák** hovořil o vývoji občanského práva a názorně při tom charakterizoval základní rysy jeho nového pojetí v občanských zákonících z let 1950 a 1964. Bratislavský romanista **prof. Peter Blaho** zaujal účastníky poměřením poválečné úpravy vlastnictví a držby římskoprávním chápáním těchto institutů. Nad vývojem obchodního a hospodářského práva se ve svém vystoupení zamýšlela **JUDr. Petra Skřejpková**. Posledním příspěvkem, předneseným na konferenci, bylo vystoupení německého **prof. Gerharda Lingelbacha** o vývoji rodinného práva.

Jednání, doplněné zahajovacím koktejlem u rektora UK a společnou večeří účastníků konference, navázalo na dřívější pražské právněhistorické konference, na nichž se vedle českých a slovenských účastníků zpravidla zúčastňovali hosté z bývalých socialistických zemí, Rakouska a SRN. Přineslo řadu zajímavých příspěvků, které v naprosté většině podnítily účastníky k další diskusi. Již zmíněný připravovaný sborník se proto jistě stane cenným zdrojem informací k hlubšímu poznání tohoto dosud velmi málo zdokumentovaného období vývoje českého, slovenského a československého práva.